

בספטמבר 2022 ימלאו 50 שנה למכון משואה.

לקראת שנת היובל נחשוף מידי שבוע, במשך 50 שבועות, פריט נבחר מתוך אוספי ארכיון משואה.

פריט מספר 40 – ארכיון אישי – דבורה ואהרון שפינר

ב-11 ביולי 1947 יצאה מצרפת אוניית המעפילים "אקסודוס" ("יציאת אירופה") כשעל סיפונה 4,554 מעפילים ניצולי שואה. האונייה הגיעה לחופי חיפה אך הנוסעים לא הורשו לרדת וגורשו בכוח למחנות עקורים בגרמניה.

בעבר כתבנו על קבוצת "ניצוץ", קבוצת ילדים שהיו בין מעפילי האונייה יחד עם מדריכם יצחק גנוז - אוסף דפים מיומנם, שנכתב במחנות העקורים, מופקד בארכיון משואה.

היום נספר על חברי קבוצה אחרת שחלקה היה על גבי האונייה "אקסודוס" בדרכה לארץ ישראל – גרעין "לעבר הירדן" (גרעין אשבך). הגרעין הוקם בלודז' לאחר המלחמה וכלל קבוצת צעירים ניצולי שואה אשר הקימו הכשרה לקראת עליה לכפר עציון. חברי הגרעין עברו למחנה אשבך בגרמניה לצרכי הכשרה ומשם עברו לצרפת בהמתנה לעליה בלתי לגלית לארץ ישראל. חלקם עלו ארצה באוניות קודמות ל"אקסודוס" כדוגמת אוניית המעפילים "לנגב" והשתתפו בקרב על כפר עציון.

דבורה (דורקה) גלמן ילידת 1928, ליפסק, פולין, הייתה חברה בגרעין ועלתה כמעפילה בלתי לגלית על האונייה "אקסודוס". בפרוץ המלחמה הייתה משפחת גלמן בלודז' וגורשה לגיטו. המשפחה הצליחה לשרוד בגיטו בתנאים קשים עד לחיסולו באוגוסט 1944, אז נשלחו לאושוויץ. שם הופרדו דבורה ושתי אחיותיה מההורים ונשלחו למחנות עבודה בכפיה. את המחנות וצעדת המוות שרדו דבורה ואחותה עדינה ולאחר השחרור חזרו ללודז' ועל מנת לגלות שנותרו לבדן בעולם. לאחר מסע מפולין דרך צ'כיה לגרמניה הגיעו האחיות למחנה אשבך שם נפגשו עם קבוצת "לעבר הירדן". במחנה פגשה דבורה את אהרון שפינר, לימים בעלה.

אהרון (1923 – 2008) נולד בעיירה קנצ'וגה הסמוכה לפשמישל, פולין. עם פרוץ המלחמה ניסה אהרון עם קבוצת חברים לברוח מאירופה ולהגיע לארץ ישראל. הקבוצה נתפסה וחבריה נידונו לחמש שנות עבודת פרך בסיביר. לאחר כשנה וחצי בתנאים קשים מנשוא שוחרר אהרון והתנדב לצבא האדום על מנת להילחם בצבא הגרמני. אהרון שרת כחובש, נפצע ואושפז בבית חולים, ממנו ברח לאחר סיום המלחמה, לאחר ששמע כי הוריו נותרו בחיים בקראקוב. לאחר שפגש את הוריו הצטרף אהרון לקבוצת השומר הדתי מתוך מטרה לעלות לארץ ישראל, כך הגיע למחנה אשבך להכשרה.

במאי 1947 נשלחו אהרון ודבורה יחד עם חלק מחברי הקבוצה למרסיי על מנת לחכות לספינת מעפילים. בדרך נסע אהרון להוריו שניהלו בית יתומים בשירמק, צרפת, מטעם תנועת המזרחי, ולכן פספס את העלייה על אוניית המעפילים אקסודוס.

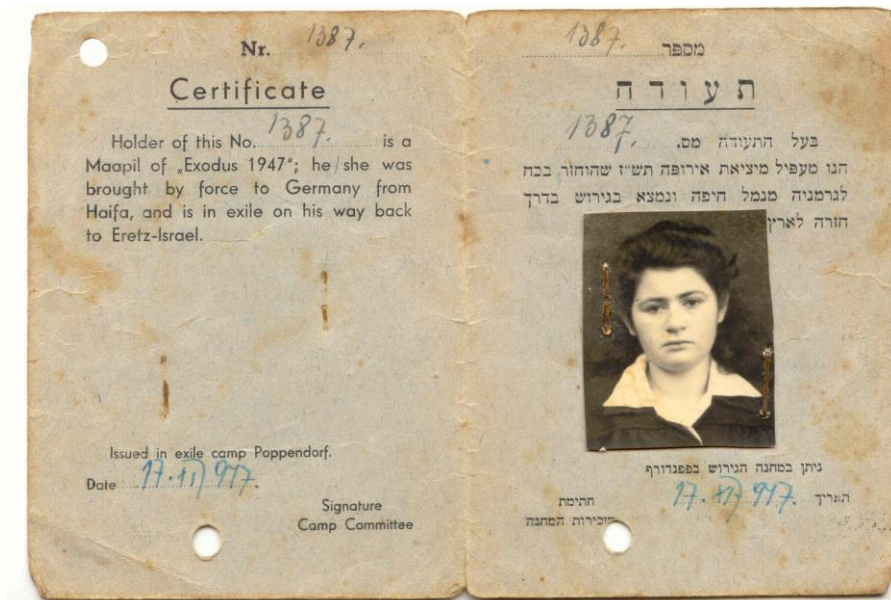
אהרון ודבורה הנאהבים המשיכו בחלופת מכתבים. אהרון שימש כקשר והעביר מזון לאוניה שהייתה בהסגר בנמל מרסיי ובתוך כך החביא לדבורה פתקים בכיכרות לחם. אהרון כתב לדבורה משירמק ודבורה כתבה לו מכתבים ממחנות עקורים בהם שהתה. המכתבים, כמו גם אוסף תצלומים שצולמו בזמן העברת פליטי אקסודוס למחנה העקורים פפנדורף בגרמניה, ע"י קצין בריטי שנכח במקום, הופקדו בארכיון משואה.

אהרון ודבורה הצליחו לבסוף לעלות לארץ ישראל ובשנת 1949 נישאו והקימו משפחה לתפארת. בשנת 2008 הדליקה דבורה עם שני נכדיה משואה בעצרת זיכרון ליום השואה והגבורה שעסק בהעפלה במכון משואה.

ילדיהם (דור שני) של חברי קבוצת אשבך כתבו ספר לזכר הקבוצה בשם "לזכרון נצח – קבוצת אשבך".

פריטים מקושרים:

תעודה המעידה שדבורה גלמן הייתה מעפילה באונייה אקסודוס (יציאת אירופה). התעודה ניתנה במחנה העקורים בפנדורף בגרמניה

פריט מספר 53339 - מכתב ששלח שפינר אהרון לגלמן דבורה ארוסתו, שהיתה על אנית אקסודוס. המכתב היה חבוי בתוך ככר לחם

18.11.47
 Szalon Dobro!
 Jaki Ci napisz 4. vni bytam kolo Lielie
 Hela Ci napisz opowiedzta lize moze nunc
 nintem wyjedac to nie plem rozostanis z Tobie
 byt nie do zocalizowani. Wyjedzta z naktis
 ja i jetro My wyjedzie. Wreszcie Tobie
 listy pismeni drozami i men medynje ze
 sluznata i karden razi pnterznan kade
 dno, nie pabrane Ci lego, zes nie dicitu
 zartie ze moze jidnie Adcia Ci lego na
 pabrany, ja z moze pabrane stala kras.
 podereje, jstosiny i dnyta, zampokropen
 Troim korem, et letas to jez mure se sam
 deydorat, choin edemim pabrane lize
 ze moze. Dedyuj bo jstis fizjani staba
 ja dnyta ras nie moze miszety pty:
 factie zlatara ie i kradly dziei ozd.
 knje ras stavo szjad. Dnaga odemim lra
 112 loby. O mie moze Ci pisse ze zadnyet
 planis mie men bo obryga 24 pte.
 napisz z Tobie. Jedny stova zabij lize d
 koe. Wzryuj in tybro wyplendzija oca
 nie. Najres nejare warij na moze adroze
 Catryz liz i s. munitis Adeli. Catryz
 wyplendzi stremmje listy od jostia 5.
 Pire 2x dicitu listy dojad. Troj Aten
 kade pite, pite i id co wuzer, a Boy men
 dopomoc. Wiech pite lita cherta do

פריט מספר 81788 – אהרון שפינר על האונייה בדרכו לארץ ישראל, מאי 1948.

דבורה ואהרון שפינר בארץ

דבורה שפינר מדליקה משואה בעצרת יום השואה שהוקדשה למעפילי אקסודוס במכון משואה, 2008

